

Elsba Olsen, völevni javnaðarflokksins í Suðurstreymoy:

Enn liva nøkur sum áður

Orð: Dagny
Mynd: Kaimar

– Stættamunur er ein avleiðing av samfelagsligu afturgongdini. Meðan nøkur liva sum áður, noyðast nógv at liva fyrri lítið og einki, sigur Elsba Olsen

Elsba Olsen: – Í mínum arbeiði sleppur tú ikki undan at taka stöðu – í tonkunum íð hvussu so er – tá tú sært, hvussu almannamáluni broytast í mun til hin partin av samfelagnum

Elsba Olsen er nýtt völevni hjá Javnaðarflokkinum.

Hon er 42 ára gomul og arbeiðir sum sosaialráðgevi á Almennastovuni. Hon arbeiðir á forsorgardeildini og hevur innlit í, hvussu kreppan ávirkar tey veiku í samfelagnum.

Tað er virðismikið stöð hjá einum politíkara at virka út frá.

Um dagliga arbeiði sítt sigur Elsba Olsen:

– Vit umsita partar av forsorgarlógini, og í høvudsheitinum grein 9 í lógini, sum heimilar at veita fólki stuðul vegna sjúku, ella um tey á annan hátt ikki eru før fyrri at forsorgja sær sjálvum, orsakað av arbeiðsloysi o.s.fr., sigur Elsba Olsen.

Merkta arbeiðsloysið áðrenn onnur

– Vit skulu veita fólki vegleiðing í fíggjarligum og persónligum spurningum, men eg noyðist tó at viðganga, at tann persónligi parturin er skúgvður til viks seinastu árin.

– Vit merktu arbeiðsloysið á stovninum í 1990, av tí at so nógv sjálvstøðugt vinnurekandi mistu arbeiðið. Hesi eru ikki tryggjað í ALS og noyðust at leita sær hjálp á Almennastovuni.

Elsba Olsen hevur altíð verið javnaðarfólk, og hon hevur verið limur í Suðurstreymoyar Javnaðarfelag í nøkur ár. Hon hevur gingið á fundir í felagnum, serliga seinastu tvey – trý árin, og á aðalfundi í felagnum í ár varð hon vald í nevndina.

Elsba Olsen eigur trý børn, sum nú eru 22, 14 og 12 ára gomul.

Tað, at børnin eru vörðin so stór, hevur kanska eisini havt ávirkan á, at Elsba Olsen nú beinleiðis fer inn í politiskt arbeiði.

– Í mínum arbeiði sleppur tú ikki undan at taka stöðu – í tonkunum í hvussu so er – tá tú sært, hvussu almannamáluni broytast í mun til hin partin av samfelagnum.

– Upprunliga hevði eg ikki ætlað mær at stilla upp, men tá tað nú eru so fáar kvinnur á listunum hjá Javnaðarflokkinum, gjørdi eg av at royna. Eg siti eisini inni við vitan, sum kann brúkast. Tá fíggjarligu viðurskiftini í samfelagnum broytast, merkist tað fyrst á slíkum stað sum á Almennastovuni.

Stættarmunur hómost

– Fyrst og fremst tí so nógv fólki noyðast at venda sær til okkara, men eisini tí vit merkja, hvussu stórir munur er á, hvørjar umstøður

fólki noyðast at liva undir.

– Enn hevur ein partur av fólkinum líka so nógv eftir til sín sjálvs sum áður, meðan onnur noyðast at liva fyrri lítið og einki. Tað hevur m.a. havt við sær, at vit í dag kunnu tosa um stættarmun í Føroyum.

– Áður hjálpti forsorgarlógin fólki eftir tørvi, men reglurnar vórðu broyttar og upphæddin minkaði nógv, tá Arbeiðsloysisskipanin varð sett í gildi.

ALS skuldi verða nógv einfaldari skipan enn forsorgarlógin. Upprunliga skuldi ALS verða ein sjálvboðin trygging, og tí skuldi tað ikki lona seg at fáa stuðul eftir forsorgarlógini, um tú ikki gjørdist limur í ALS.

– Tá hevði eingin ímyndað sær, at arbeiðsloysið skuldi gerast so umfevnan.

– Í dag er veruleikin, at vit

hava stórt arbeiðsloysi, og at nógv aftur fáa forsorgarhjálps sum iskoyti til ALS. Umframt tað, at arbeiði neyvan verður til allar hendur í bræði, so hava tey arbeiðsleysu einki at triva í.

Krevja meir av ALS

– Tí mugu vit seta øðrvísi krøv til ALS. Stovnurin átti at havt nøkur tilbøð til tey mongu arbeiðsleysu, sum nú einki hava at taka sær til.

– Tað átti at verið ein møguleiki í ALS at skipa fyrri eftirútbúgving og umskúling, eins og at stuðla teimum ungu í at fáa sær útbúgving. Tíðin í arbeiðsloysi hevði verið væl nýtt, um tey ungu høvdu møguleikar at gera eithvørt, sum gjørdi tey betur før fyrri at fáa arbeiði í framtíðini.

– Føroyvisskipanin hevði eisini verið gott iskoyti í Arbeiðsloysisskipanini. Vit

vita, at ein partur av fólkinum hevur ovurstóra arbeiðsbyrðu, meðan onnur ganga fyrri einki.

– Okkara samfelag er so lítið. Tað átti at borið til at gjørt arbeiðsmarknaðin meira liðiligan og at bytt arbeiði út á fleiri hendur.

Góðtaka lutvist arbeiðsloysi

– Vit kunnu vænta, at ein partur av teimum arbeiðsleysu neyvan kemur aftur í arbeiði. Tað mugu vit gera nakað við.

– Onnur lond hava góðtikið varandi arbeiðsloysi, og hava búið um livikorini hjá teimum, sum ikki kunnu væntast at sleppa í arbeiði aftur. Tað mugu vit eisini gera, sigur Elsba Olsen og leggur aftrat:

– Tað er givið, at vit kunnu gjørt meir fyrri tey arbeiðsleysu. Tey hava fingið ó-

rímiliga lítlan stuðul higartil.

– Vit kunnu eisini broytt heimildirnar í endurbúgvingarskipanini. Eitt nú er tað ikki nóg mikið, at tú ert einsamallur uppihaldari og arbeiðsleysur fyrri at fáa hjálps til útbúgving. Tað skulu sosialar og læknaligar orsøkir til fyrri at fáa hjálps hadani í dag.

– Okkurt bendir á, at tað fer at ganga fram á í Føroyum, og um tað er rætt, so er tað umráðandi, at vit varðveita sosialu skipanina á tí stöði, sum hon er nú.

– Vit kunnu ikki vænta at teir borgarligu flokkarnir vilja tað, og tí er tað umráðandi, at Javnaðarflokkurin fær góða undirtøku. Hann er einasti flokkur í løtuni, sum vil varðveita almannalóggávuna.

– Eg haldi eisini, at tað var ein stórir sigur fyrri ar-

beiðaran, at vit finga Arbeiðsloysisskipanina, og at tað eru partarnir á arbeiðsmarknaðinum, sum gjalda ALS. Tað eigur Javnaðarflokkurin ein stóran part av æruna av.

– At hon so ikki er so góð í júst hesum døgum, er ein onnur sæk. Sjálvt skipanin eigur at verða varðveidd, sigur Elsba Olsen.

Elsba Olsen heldur, at vit mugu byta samfelagsáðgerðan meira kristiliga enn higartil. Tað hevur ikki verið gjørt nóg væl, tí tað eru bólkarnir í samfelagnum, sum hava alt ov lítið at liva fyrri.

Arbeiðsleysar einligar mammur líla fyrri

– Ein samfelagsbólkur eru tær arbeiðsleysu einsamallu mammurnar við børnum. Tað kann ikki berast í bótufloka fyrri, hvussu vánaliga livikor tær og børnin hava.

– Tú kanst liva fyrri lítið og lætt í nakrar mánaðir, men tað ber ikki til í árávís.

– Sum lóggávan nú er, so hava einligar mammur við børnum bert nakrar hundrad krónurseðlar til mat og klæði um mánaðin, sigur Elsba Olsen.

– Hóast vit á Almennastovuni eisini skulu vegleiða í sosialum viðurskiftum, so eru als ikki stundir til tað, tí eftirlit og pappírsarbeiðið er so tíðarkrevjandi.

– Eg veit um nógvar einligar mammur, sum leita sær menniskjansliga hjálps í Kvinnuhúsinum, har serkøn fólki á ymsum økjum arbeiða ókeypis í frítíðini.

Annar stórir trupuleiki at vinna á, heldur Elsba Olsen tað vera at steða fólkaflýgingini.

– Vit vita, at tað ikki er gagnligt fyrri børn at verða flutt í fremmant umhvørvi.

– Tað er eisini okkurt sum bendir á, at nógv fólki longu eru flutt heim aftur, hóast eingi hagtøl eru tøk um tað enn.

Ov gott at rýma frá

– Tað prógvar, at hóast tað er torført fyrri hjárga sær í Føroyum júst nú, so er hetta landið er ov gott at rýma frá.

– Tað átti tí at verið gjørt okkurt munagott við íbúðarspurningin soleiðis, at tað almenna kundi keypt tey tómu húsin, fyrri síðani at leiga tey út til fólki, sum ikki hava tak yvir høvðið.

– Tað er bert ein spurningur um at nýta tað tilfeingið, sum er eitt sindur øðrvísi enn higartil, og ein spurningur um, hvat vit vilja gera fyrri at verja hetta samfelagið og tey rættindi, sum vit hava vunnið, sigur Elsba Olsen.